

Examen VWO 2025

tijdvak 2
vrijdag 20 juni
13.30 - 16.00 uur

Spaans

Bij dit examen horen een bijlage en een antwoordblad.

Beantwoord alle vragen op het antwoordblad.

Dit examen bestaat uit 40 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 49 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Let op: beantwoord een open vraag altijd in het Nederlands, behalve als het anders is aangegeven. Als je in het Spaans antwoordt, levert dat 0 punten op.

Tekst 1

Lee la Carta a la Directora.

- 1p 1 ¿Qué propone la autora de esta Carta a la Directora para disminuir el número de bajas de los futbolistas del FC Barcelona y del Real Madrid? Propone que los clubs
- A den prioridad a los partidos nacionales sobre los internacionales.
 - B examinen el programa de partidos sobrecargado de sus futbolistas.
 - C jueguen los clásicos al principio de la temporada de competiciones.
 - D permitan de vez en cuando entrenamientos menos duros.

Tekst 2

Lee la Carta a la Directora.

- 1p 2 ¿Qué se sabe de Bad Bunny?
Bad Bunny
- A está enfadado con Spotify porque ha cambiado la voz en una canción suya con inteligencia artificial.
 - B está enojado por el uso de su voz en una canción compuesta con inteligencia artificial.
 - C quiere componer algunas canciones con la ayuda de inteligencia artificial y las voces de sus fanes.
 - D quiere saber por qué a muchos de sus fanes no les gusta escuchar su voz en la nueva canción *Nostalgia*.
- 1p 3 ¿Qué hace la autora en esta Carta a la Directora?
- A consolar a los artistas que sufren mucho por el uso de la inteligencia artificial
 - B destacar los beneficios del uso de la inteligencia artificial en la composición de música
 - C promocionar el uso de nuevas tecnologías e inteligencia artificial en los campos creativos
 - D señalar la ausencia de normas y leyes sobre el uso de inteligencia artificial en la industria de música

Tekst 3

Lee la introducción y el párrafo 1.

- 1p 4 ¿Qué dice Flor Salvador sobre la plataforma de Wattpad?

Flor dice que

- A al principio la plataforma era una manera de escapar del día a día.
- B creía que la plataforma le ayudaría a ser visible para las editoriales.
- C le ayudó a conocer historias muy personales de escritores jóvenes.
- D usó la plataforma para poder llegar a un gran número de lectores.

- 3p 5 In dit interview met Flor Salvador zijn de interviewvragen weggehaald. Ze staan hieronder. Zet ze op de juiste plaats terug door achter de nummers 1 tot en met 5 op het antwoordblad de juiste letter te schrijven.

Let op: er blijft één interviewvraag over!

- a ¿Cómo se originó ese gusto por la escritura?
- b ¿Cuál era el lector modelo que tenías en la cabeza?
- c ¿Cuáles son los libros que valoras mucho?
- d ¿Cómo construyes los personajes para tus novelas?
- e ¿Esperabas que tu primer libro se siguiera leyendo después de haber estado en Wattpad?
- f ¿Qué viene después de esto?

Tekst 4

Lee el párrafo 1.

- 1p 6 ¿Qué hace el autor en este párrafo?

- A Aplauda el impacto del aprendizaje social.
- B Denuncia la teoría del aprendizaje social.
- C Explica el concepto del aprendizaje social.
- D Pone en duda la utilidad del aprendizaje social.

Lee el párrafo 2.

- 1p 7 ¿Qué palabra(s) falta(n) en la línea 16?

- A Además
- B No obstante
- C Por consiguiente
- D Por ejemplo

Lee el párrafo 3.

- 1p 8 ¿Cuál es la función de este párrafo?

- A cuestionar lo dicho en el párrafo anterior
- B desaprobar lo dicho en el párrafo anterior
- C elaborar lo dicho en el párrafo anterior
- D relativizar lo dicho en el párrafo anterior

- Lees de alinea's 4, 5 en 6.
- 2p 9 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea's.
Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.
- 1 Bij het onderzoek kregen de onderzoeksgroep en de controlegroep twee verschillende puzzeldozen.
 - 2 Het oplossen van de puzzeldoos werd beloond met pinda's.
 - 3 Het lukte de chimpansees al vrij snel om zelfstandig te ontdekken hoe de puzzeldoos opgelost moest worden.
 - 4 Een 'docent' chimpansee slaagde er uiteindelijk in alle chimpansees aan te leren hoe ze de puzzeldoos moesten oplossen.
- Lees alinea 7.
- 1p 10 Welk verschil tussen mensen en mensapen benadrukt Van Leeuwen?
Vul de onderstaande zin aan:
Mensen zijn geneigd om gedrag ..., terwijl mensapen geneigd zijn om ...
- Lee el párrafo 8.
- 1p 11 ¿Qué podría haber añadido Van Leeuwen al final del artículo?
- A "Los humanos podemos aprender mucho de los animales".
 - B "Seguramente existen más similitudes entre los humanos y los animales".
 - C "Todavía no hemos visto el aprendizaje social en los animales".

Tekst 5

- Lee el párrafo 1.
- 1p 12 ¿Qué se sabe del "Atlas de las Lenguas" (línea 4)?
El Atlas de las Lenguas
- A describe la recuperación de idiomas indígenas perdidos.
 - B indica los idiomas indígenas amenazados de extinción.
 - C ofrece información detallada de todos los idiomas indígenas.
 - D recopila datos de los idiomas indígenas ya extintos.
- Lees alinea 2.
- De activiste Jaquelyn Alacán probeert de taal Maya Kaqchikel levend te houden door middel van filmpjes en memes.
- 1p 13 Wat is volgens haar de reden dat veel inheemse Guatemalteken hun eigen taal niet durven te gebruiken?
Noteer het antwoord in het Nederlands op het antwoordblad.

Lees alinea 3.

- 2p 14 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea.

Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.

- 1 Onder meer volgens Imbaya Cachiguango wordt de taal Kichwa met uitsterven bedreigd.
- 2 Volgens Imbaya Cachiguango wordt slechts door een klein percentage Kichwa jongeren op internet gechat in het Spaans.
- 3 Volgens Imbaya Cachiguango is het stimuleren van het gebruik van Kichwa op internet voldoende om de taal te behouden.

Lee el párrafo 4.

- 1p 15 ¿Qué palabra falta en la línea 38?

- A frenar
- B garantizar
- C generar
- D organizar

Lees alinea 4.

Cachiguango probeert via Facebook en YouTube het Kichwa levend te houden.

- 2p 16 Op welke manieren doet hij dit?

Noteer **twee** manieren in het Nederlands op het antwoordblad.

Lee el párrafo 5.

- 1p 17 ¿Qué palabra falta en la línea 49?

- A conveniente
- B improbable
- C preocupante

Lee el párrafo 6.

- 1p 18 ¿Qué se sabe de este párrafo?

- A A los jóvenes guatemaltecos les gustaría tener más clases en kaqchikel.
- B En Guatemala quedan muchos lugares donde se puede escuchar el kaqchikel.
- C En la mayoría de las familias guatemaltecas aún se ve la necesidad de saber kaqchikel.
- D La enseñanza en español ocupa un lugar prominente en el sistema escolar guatemalteco.

- 1p 19 ¿En qué tono se expresa Oxlaj con las palabras ““darles ... tacto”.” (línea 61)?
en un tono

- A indiferente
- B moralista
- C optimista
- D sarcástico

Tekst 6

Lee el párrafo 1.

- 1p 20 ¿Qué se sabe de Miguel Donaire por este párrafo?
- A Dentro de poco Miguel será el estudiante de matemáticas español más joven en una universidad extranjera.
 - B Hace poco Miguel excedió las expectativas de sus profesores de matemáticas.
 - C Miguel siempre ha tenido un talento excepcional para las matemáticas.
 - D Recientemente Miguel asistió a unas clases de matemáticas en la Universidad de Oxford.

Lee el párrafo 2.

- 1p 21 ¿Qué mostró Miguel en el proceso de selección?
En este proceso
- A Miguel mostró que actúa mejor en los test de matemáticas en papel que en los test de matemáticas en línea.
 - B Miguel mostró que es tan bueno en idiomas como en matemáticas.
 - C Miguel mostró tanto en español como en inglés su don de matemáticas.

- 1p 22 ¿Qué palabras faltan en la línea 15?

- A A causa de
- B A pesar de
- C En favor de

- 1p 23 ¿Cuál es la función de las líneas 17-19 ("Sus ... amigos.")?

- A criticar lo dicho en la frase anterior
- B motivar lo dicho en la frase anterior
- C negar lo dicho en la frase anterior
- D sacar una conclusión de lo dicho en la frase anterior

Lees de alinea's 3 en 4.

- 2p 24 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea's.

Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.

- 1 Zijn school bood Miguel de mogelijkheid om zich in zijn eigen tempo te ontwikkelen.
- 2 Miguels familie probeerde in eerste instantie het versnellen van zijn schoolcarrière uit te stellen.
- 3 Miguels moeder is niet alleen trots op wat hij doet, maar ze is ook blij met hoe hij is.
- 4 Miguel hoopt in Oxford wat meer zelfvertrouwen te krijgen.

Lee el párrafo 5.

- 1p 25 ¿Qué se describe en este párrafo?
- A las características para poder llegar lejos en el mundo académico
 - B las razones para perseguir una carrera en el mundo académico
 - C los efectos de tener una carrera académica extraordinaria
 - D los prejuicios sobre dejar una carrera académica

Tekst 7

Lee el párrafo 1.

- 1p 26 ¿Qué se sabe de doña Elia Pérez González?
- A Anima a otras mujeres de su pueblo a implementar algunas innovaciones en su vida diaria.
 - B Gracias a innovaciones recientes hace sus tareas domésticas de manera más eficiente.
 - C Ha modificado su método de producción de café gracias a la accesibilidad de agua.
 - D Sus tareas domésticas se han modernizado tanto que tiene más tiempo para vender sus cultivos en el mercado.

Lees alinea 2.

- 1p 27 Wat doet volgens doña Elia de door Tzinnia Carranza López opgerichte groep wel, in tegenstelling tot de meeste mensen?
Noteer het antwoord in het Nederlands op het antwoordblad.

Lees alinea 3.

- 2p 28 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea.
Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.
- 1 Het project van Tzinnia Carranza López werd gefinancierd met de verkoop van lokale producten.
 - 2 Tzinnia Carranza López realiseerde zich dat de opwarming van de aarde van invloed was op de Mexicaanse plattelandsproblemen.
 - 3 De organisatie van Tzinnia Carranza López gaf onder andere advies over de verbetering van landbouwproductieprocessen.

Lee el párrafo 4.

- 1p 29 ¿Qué frase falta en la línea 36?
- A Hay muchas más cosas que mejorar.
 - B Hay muchas más críticas que tener en cuenta.
 - C Hay muchas más explicaciones que dar.
 - D Hay muchas más objeciones que poner.

Lees alinea 4.

- 1p 30 Waarnaar verwijst doña Elia met "eso" in regel 39?
Noteer het antwoord in het Nederlands op het antwoordblad.

- 1p 31 ¿Qué sentimiento predomina en las líneas 41-44 ("La ... bien...")?
- A culpa
 - B esperanza
 - C incredulidad
 - D sorpresa

Tekst 8

Lee la introducción y el párrafo 1.

- 1p 32 ¿Qué se hace en el proyecto Surfing For Science?
- A buscar soluciones para los problemas relacionados con los residuos en los mares y en las playas
 - B desmentir el punto de vista de que la presencia de basura en los mares y en las playas es masiva
 - C mostrar la cantidad desmesurada de microplásticos en los mares y en las playas
 - D sacar la máxima cantidad de microplásticos de los mares y de las playas

Lees de alinea's 2 en 3.

- 2p 33 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea's.
- Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.
- 1 Het project Surfing For Science begon met het ontwerpen van een eenvoudig en goedkoop net om zeewatermonsters te nemen.
 - 2 Er zijn voortdurend grote boten beschikbaar om zeewatermonsters te verzamelen.
 - 3 Door het inzetten van surfers bij het project Surfing For Science kunnen er dichterbij de kust zeewatermonsters worden verzameld.
 - 4 De surfers bij het project Surfing For Science hebben ook ervaring met het analyseren van gegevens over de zeewaterkwaliteit.

- 1p 34 ¿Qué palabra(s) falta(n) en la línea 26?
- A aunque
 - B de modo que
 - C ya que

Lee el párrafo 4.

Uviedo refiere a algunos aspectos del proyecto Surfing for Science.

- 1p 35 ¿A qué aspecto **no** refiere?
- A el objetivo del proyecto
 - B la frecuencia de la toma de muestras
 - C los costes del proyecto
 - D los sitios de la toma de muestras

- Lee el párrafo 5.
- 1p 36 ¿Qué palabras faltan en la línea 39?
- A la condición
 - B la inutilidad
 - C los beneficios
 - D los peligros

- Lee el párrafo 6.
- 1p 37 ¿A qué pregunta contesta este párrafo?
- A ¿En qué zonas es necesario estudiar más el problema de los microplásticos?
 - B ¿Qué han descubierto los investigadores gracias a las muestras analizadas?
 - C ¿Qué puede ser la solución definitiva en la lucha contra los microplásticos?

- Lees alinea 7.
- 2p 38 Geef van elke bewering aan of deze wel of niet overeenkomt met de inhoud van deze alinea.
- Noteer 'wel' of 'niet' achter de nummers op het antwoordblad.
- 1 Volgens Uviedo vormen bepaalde typen microplastics een minder groot probleem voor mens en dier dan eerder werd aangenomen.
 - 2 Volgens Uviedo doen microplastics dienst als opslagplaats voor bacteriën.
 - 3 Volgens Ballesteros maakt men zich vooralsnog meer zorgen over het afval op het strand dan over het afval in zee.

Tekst 9

- Lee la Carta a la Directora.
- 1p 39 ¿Qué palabra(s) falta(n) en la línea 12?
- A ni siquiera
 - B pero no
 - C tampoco

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

Tekst 10

Lees eerst de opgave voordat je naar de tekst gaat.

Je wilt thuis wat bijdragen aan een beter milieu.

- 1p 40 Staat in deze tekst een energiebesparende tip die ook zorgt voor een positief effect op je humeur?

Zo ja, schrijf de eerste twee woorden op van de zin waarin dit positieve effect wordt genoemd.

Zo nee, schrijf op 'nee'.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.